

A kihágási tanács elvi jelentőségű és figyelmet érdemlő egyéb döntései.

Közli és magyarázza: dr. Ajtay Sándor.

Amidőn az elmúlt év folyamán ennek a lapnak hasábjain egy kisebb büntetőjogpolitikai tanulmányban foglalkoztam a kihágási tanács szervezésére vonatkozó törvényes rendelkezésekkel, ígéretet tettem arra, hogy a kihágási tanács munkájáról lapunk olvasóközönségét időközönként tájékoztatni fogom.

A több oldalról hozzámjuttatott sürgető figyelmeztetések mutatják, hogy soraim érdeklődést keltettek s kötelezettségemnek annál szívesebben teszek eleget, mert az erdészeti büntetőjog egészséges irányban való fejlődésének is javára válik, ha a kihágási tanács határozatai minél szélesebb körben válnak ismertekké s az eljáró rendőri büntetőbíróságok helyzetét is megkönnyítik az olyan feljelentések, amelyek már a kihágási tanács által hozott határozatok figyelembevételével terjesztetnek elő.

A kihágási tanács szervezése óta eltelt idő nem olyan hosszú, hogy az anyagi és eljárási jog egész területére kiterjedő határozatokról lehetne beszámolni, a joggyakorlatnak iránytadó elvi jelentőségű döntések mellett azonban sok olyan határozatot közölhetek, amelyeknek hasznát lehet venni. Ha pedig a közölt határozatok között olyanok is akadnak, amelyekben a kihágási ügyekben jártasabb olvasóim egészen elemi kérdésekre ismernek, ezeknek közlésére az a tapasztalat késztet, hogy a gyakorlatban sok helyen és sok esetben még az eljáró rendőri büntetőbíróságok határozatai is meglehetősen bizonytalanságot tüntetnek fel.

Mielőtt tovább mennénk, azokra a forrásokra kívánok néhány szóval rámutatni, amelyekre a határozatokban sűrűn történik hivatkozás.

Anyagi jogszabályaink az erdőtörvénynek (1879. évi XXXI. t.-c), valamint az erdőtörvény kiegészítését képező s ma is hatályos kormányrendeleteknek (3296. és 6201—918. M. E. számú rendeleteknek) megfelelő szakaszai mellett a kihágási büntetőtörvénykönyvben (1879. évi XL. t.-c.), a büntetőtörvénykönyvben (1878. évi V. t.-cikk), az első büntetőnovellában (1908. évi XXXVI. t.-cikk) és a második büntetőnovellában (1928. évi X. t.-cikk) találhatóak fel. A kihágási büntetőtörvénykönyv általános rendelkezéseinek hatálya az összes kihágásokra kiterjed s itt van kimondva, hogy a *büntetőtörvénykönyv általános rendelkezéseit, amennyiben a kihágási büntetőtörvénykönyv ellenkező rendelkezéseket nem tartalmaz, a kihágások eseteiben is alkalmazni kell* (12. §.). Az első büntetőnovella a büntetés feltételes felfüggesztésére, valamint a gyermekekre és fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza s a második büntetőnovellában találhatjuk fel a pénzün-

tetésre, valamint a pénzbüntetést helyettesítő elzárásra vonatkozólag a megelőző törvények módosítását és kiegészítését tartalmazó rendelkezéseket. A közölt határozatokban a büntetőtörvénykönyv Btk., a kihágási büntetőtörvénykönyv Ktk., az első és második büntetőnovella pedig I. Bn. és II. Bn. rövidítésekkel vannak megjelölve.

Az eljárási szabályokat a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi XX. t.-cikk felhatalmazása alapján kiadott 65.000—1909. B. M. számú rendelet, az úgynevezett *rendőri büntetőszabályzat* tartalmazza, amelynek szokásos rövidítése Rbsz. A hatósági fokozatokra és a jogorvoslatokra vonatkozó korábbi rendelkezéseket a közigazgatás rendezéséről szóló 1929. évi XXX. t.-cikk módosította.

Rövid kitérésünk után most már lássuk a kihágási tanács határozatait:

Végzés: A kihágási tanács a másodfokú ítéletet az elsőfokú ítélettel együtt megsemmisíti és a bizonyítás kiegészítése mellett új elsőfokú határozat hozatalát rendeli el. Megokolás: *Erdei kihágást csak erdőben lehet elkövetni. Sértett erdőben lévő illetménykaszáló legeltetése miatt emelt vádat, ezzel szemben a tanuvallomások szerint a kihágás rétet képező s hasonló művelési ághoz tartozó területekkel körülvett helyen történt. Annak tisztázása nélkül tehát, hogy szóbanlévő terület a földadókataszterben milyen művelési ág alatt van nyilvántartva, illetve, hogy az erdők törzskönyvében erdőként vagy az erdőhöz tartozó területként fel van-e véve, azt sem lehet tisztázottnak tekinteni, hogy a cselekmény erdei- vagy mezőrendőri kihágást képez-e. (4693—931. B. M. kih.)*

Erdőtörvényünk szerint erdei kihágás elkövetési helye csak erdő lehet. A végzés szabatosan jelöli meg, hogy kétség esetén milyen területet kell erdőnek tekinteni s a megokolást csak azzal egészítem ki, hogy a földadókataszterben más művelési ág alatt nyilvántartott és az erdők törzskönyvében sem szereplő azokat a területeket, amelyek a valóságban erdőt képeznek, az erdei kihágások szempontjából szintén erdőnek kell tekinteni. A végzés erre azért nem hivatkozik, mert csak a felerült esetre vonatkozó megállapításokat tartalmazhatja.

Végzés: A kihágási tanács a másodfokú végzést egész terjedelmében megsemmisíti és utasítja a másodfokú rendőri büntetőbírószágot, hogy az ügy érdemleges tárgyalása mellett hozzon új határozatot. Megokolás: *Terheltek, mint a sértett erdőbirtokosság tagjai, a vád tárgyává tett cselekményt évi fajárandóságuk kiegészítésének célzatával ugyan, de tiltott helyen és az erdőbirtokosság szerveinek beleegyezése nélkül követték el. A másodfokú rendőri büntetőbírószágot a cselekményt tévesen minősítette erdőrendészeti áthágásnak, mert a törvényes alapon jogi személyné szervezkedett erdőbirtokosság erdejében az arányrésztulajdonosok által elkövetett fahasználat is erdei kihágást képez,*

ha az erdőbirtokosság egyetemének elhatározása, illetőleg az erdőbirtokossági szervek (közegek) megbízatásukból folyó hatáskörben kiadott hozzájárulása nélkül végeztetett. (3424—930. B. M. kih.)

Az erdőtörvény rendelkezései szerint a közös erdőben közbirtokos által elkövetett cselekmény is erdei kihágást képez, ha ezáltal más közbirtokos joga megsértetik.

Az erdőtörvény életbeléptetése után egy miniszteri rendelet (40912—890. F. M.) vonta meg a határt az erdei kihágás és erdőrendészeti áthágás között olyan módon, hogy a tiltott cselekmény akkor képez erdőrendészeti áthágást, ha a közbirtokos azt az erdőben fennálló egyéni tulajdonjoga alapján mint erdőbirtokos követte el, ha tehát egyéni használati és tulajdonjogát nem az engedélyezett helyen és módon érvényesíti, erdőrendészeti áthágás jogcímén kell felelősségre vonni, ellenben ha a köztulajdonból értékre és mennyiségre nézve többet idegenít el, mint amennyi őt jogosan megilleti, cselekménye már erdei kihágást képez. Ez a rendelet annak a merev és ma már túlhaladott magánjogi elvnek visszatükröződését mutatja, amely az erdőtörvény életbeléptét követőleg még jóideig a közbirtokossági és volt úrbéres erdőtulajdonok apró egyéni tulajdonok halmazatának tekintette s rövid kitéréssel még mutassunk rá arra, hogy az erdőtörvény idézett rendelkezéseivel sincsen összhangban, mert az erdőhasználatoknak az engedélyezett helyen kívül és az előírt módozatoktól eltérő gyakorlása is megsértheti a többiek jogosítványait, de tiszta helyzetet ettől eltekintve sem teremtett, mert a cselekmény minősítését nehezen megállapítható körülményektől tette függővé.

Az 1908. évi XIX. t.-cikk életbeléptetésével, amely az érdekeltségnek erdőbirtokossággá való szervezkedését kötelezővé tette, a megszerzett erdőbirtokosság jogi személyisége már előtérbe kezd lépni s ha ez a törvény a magánjogi viszonyok mélyebbre ható szabályozását még elkerülni igyekezett, az 1913. évi XXXIII. t.-cikk azzal a rendelkezésével, amely szerint a közös erdő ügyeiben az erdőbirtokosság tagjai gyűlésen kívül nem intézkedhetnek és a gyűlési határozatok az erdőbirtokossági tagokra egyformán kötelezőleg terjednek ki, az erdőbirtokosságokat valóságos jogi személyiséggel ruházta fel s az *ilyenképen megváltozott helyzetet az erdei kihágások és erdőrendészeti áthágások közötti határ megvonásánál sem lehet figyelmen kívül hagyni.*

Az új törvényes rendelkezések tehát az említett törvényt magyarázatot megdöntötték s minthogy az erdőbirtokossági tagok által önhatalmulag elkövetett tiltott cselekmények a többi tagoknak és az összességnek érdekeit minden körülmények között megsértik, az erdőtörvény rendelkezéseivel összhangban csak kihágásként bírálhatók el, ha pedig az erdőbirtokosság valamelyik tagja a tiltott cselekményt felhatalmazás alapján követte el, az erdőrendészeti áthágás alanya is csak az erdőbirtokosság, illetve annak felelős közege lehet.

A közölt végzés az erdőbirtokosság elhatározásáról szól, ami nézetem szerint még nem jelenti, hogy az elhatározás szabályszerű gyűlési határozatból eredő legyen, a tiltott cselekmény megengedése, vagy túrése közös egyetértésen is alapulhat, viszont az erdőbirtokossági szervek és közegek az általuk kiadott engedélyért megbízatásukból és tisztségük-ből folyólag tartoznak felelősséggel.

Végzés: A kihágási tanács az elsőfokú ítéletet és eljárást a Rbsz. 196. §-a alapján hatáskör hiányában megsemmisíti és az

ügyet az illetékes kir. járásbíróshoz áttenni rendeli. Megokolás: *A sértett által érvényesíteni kért magánjogi követelés összege felülhaladja az erdőtörvény 69. §-ában (a II. Bn. 1. §-ában) megállapított azt az értékhatárt, amely határig a cselekmény elbírálása, mint erdei kihágás, a rendőri büntetőbírószágok hatáskörébe tartozik. (970/I—931. B. M. kih.)*

Végzés: A kihágási tanács a másodfokú ítéletet az elsőfokú ítélettel és eljárással együtt, hatáskör hiányában, megsemmisíti és az iratokat az illetékes kir. járásbíróshoz áttenni rendeli. Megokolás: *Az erdőtörvény 90. §-a alapján a levágott fának ellopása erdei kihágást csak abban az esetben képez, ha cselekmény elkövetése idején még nem volt eladásra vagy felhasználásra előkészítve, a feljelentés pedig olyan levágott fának ellopása miatt tétetett, amely a kitermelés után rakásolva az erdőtulajdonos megbízottja által a munkásoktól már átvétetett, a cselekmény elbírálása tehát nem tartozik a rendőri büntetőbírószágok hatáskörébe. (2500—930. B. M. kih.)*

A vád tárgyává tett cselekmény az első esetben tiltott erdei legeltetés, a második esetben pedig gallyfának ellopása volt. A cselekmény minősítése az első esetben az értékhatárra vonatkozó általános rendelkezések alapján történt, minthogy a megítélni kért kártérítés összege a 60 pengőt meghaladta, a másik esetben pedig a cselekmény minősítését az ellopott fa értékétől függetlenül az erdei lopásokra érvényes különleges rendelkezések döntötték el.

Legeltetési kihágásokkal kapcsolatban ilyen döntés gyakran fordul elő, bár a kártérítési igények leszállítására vonatkozólag az erdőtörvény 138. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a sértettnek módjában van a hatásköri kérdés felmerülését megelőzni. A rendőri büntetőbíróskodás előnyeire való tekintettel ezt az eszközt lehetőleg igénybe is kell venni, abban az esetben azonban, ha a kárkövetelés leszállítása a körülményeknél fogva nem mutatkozik indokoltnak és emellett a közvetlenül okozott kár bizonyítható is, a feljelentést egyenesen az illetékes kir. bíróshoz kell előterjeszteni.

Végzés: A kihágási tanács a másodfokú ítéletet az elsőfokú ítélettel és eljárással együtt megsemmisíti és az ügyben az eljárást a Btk. 112. §-a, valamint a Rbsz. 151. §-ának 1. pontja alapján megszünteti, a felmerült eljárési költségek megfizetésére pedig a Rbsz. 214. §. utolsó bekezdése alapján a-i m. kir. erdőgazdaságot, mint magánvádlót kötelezi. Megokolás: *Magánvádló a vád tárgyává tett cselekményről 1930 november hó 19-én szerzett tudomást, magánindítványát pedig 1931 április hó végén, tehát elkészen terjesztette elő. (3487—931. B. M. kih.)*

A büntetőtörvénykönyvnek itt említett szakasza szerint a magánfél indítványát attól a naptól számított három hónap alatt kell előterjeszteni, amely napon az elkövetett cselekmény és annak tettese az indítványra jogosítottnak tudomására jutott, ha a cselekmény büntetethetősége időközben elévülés által el nem enyészett. Minthogy az erdőtörvény csak az erdei tüzelésre, valamint a rendkívüli hatósági intézkedésekre vonatkozó rendelkezések megszegését jelöli meg hivatalból üldözendő erdei kihágásoknak és minden más esetben az eljárást csak a sértett félnek mint magánvádlónak panasza alapján lehet megindítani (82. §), a büntetőtörvénykönyv szóbanlevő rendelkezései éppen a legsűrűbben előforduló és a kártérítés szempontjából is legfontosabb kihágásokat érintik.

A gyakorlatban a legtöbb zavart az okozza, hogy a magánindítványi határidőt összetévesztik az elévülési idővel. Ezek azonban, amint erre a büntetőtörvénykönyv utal is, egymással nincsenek ellentétben, hanem egymást kiegészítik. Az elévülési idő, amely a cselekmény elkövetésének napjával veszi kezdetét és a hivatalból üldözendő kihágásoknál is az eljárás megindítását kizáró ok, a törvényes feltételek mellett félbeszakadhat és újra kezdődhetik, a magánindítványi határidő azonban nem szakítható meg s leteltével a büntetőigény akkor is elenyészik, ha az elévülési idő még nem járt le. Az erdei kihágások büntetethetősége az erdőtörvény alapján kettő év elteltével évül el (86. §), tehát ez alatt az idő alatt, de a tudomásrajutástól számított három hónapon belül kell a magánindítványt (feljelentést) előterjeszteni. Gyakorlati példákkal világítva meg az előadottakat, ha a kihágás és annak elkövetője rövidesen tudomásukra jut, a magánindítványt három hónap alatt elő kell terjeszteni, annak ellenére, hogy az elévülés csak távoli időben következne be, ha pedig a tudomásrajutás napjától az elévülési idő utolsó napjáig éppen három hónap van hátra, és két határidő egyszerre jár le, végül ha a tudomásrajutás napjától az elévülési idő lejártáig három hónapnál kevesebb idő van hátra, a magánindítvánnyal nem lehet három hónapig várni s azt az elévülés bekövetkezése előtt kell előterjeszteni.

Amint a közölt végzés mutatja, az elkésés a büntetőigény megszűnésén kívül azzal a következménnyel jár, hogy a felmerült költségek a magánvádló sértettet terhelik. Ezzel kapcsolatban még azt említem fel, hogy amidőn az állami kezelésbe vett erdők tulajdonosainak törvényes képviselőjében a m. kir. erdőhivatal tesz feljelentést és a feljelentés körüli késedelem a sértett erdőtulajdonos hibáján kívül következett be, a felmerült költségekben az erdőhivatal felelős vezetője is elmarasztható.

Végzés: A kihágási tanács a másodfokú ítéletet az elsőfokú ítélettel és eljárással együtt megsemmisíti és a további eljárást a Rbsz. 151. §-a alapján megszünteti. A szakértő javára felmerült szakértői díj megfizetésére sértettet kötelezi. Ez a végzés nem érinti a sértett és terhelt között az 1930. évi szeptember hó 26-án tartott tárgyaláson létrejött magánjogi megállapodást. Megokolás: *Magánvádló a megnevezett napon tartott tárgyaláson terhelttel kiegyezett és az ellene emelt vádat elejtette. Törvényt sértett tehát az elsőfokon eljáró rendőri büntetőbíróióság, amidőn megszüntető végzése dacára az eljárást később továbbfolytatta és az ügyben ítéletet hozott. A szakértői díjat a*

kihágási tanács a Rbsz. 214. §. negyedik bekezdése alapján állapította meg. (103—931. B. M. kih.)

A végzésben idézett rendelkezés szerint a eljárást a magánvád visszavonása esetén is meg kell szüntetni.

A tárgyaláson terhelt a sértettel kiegyezett és az okozott kár, valamint a szakértői díj megfizetését magára vállalta s a magánvád visszavonásával az eljárás megszüntetett. Terhelt később a magára vállalt kötelezettség teljesítését megtagadta, mire a rendőri büntetőbíróóság sértett kérelmére ítéletet hozott, az *egyszer már megszüntetett eljárást azonban továbbfolytatni nem lehet* s így a felmerült költségben is sértettet kellett elmarasztalni. Abban az esetben tehát, ha terhelt kiegyezni hajlandó, de nincsen módjában kötelezettségének azonnal eleget tenni, a vád visszavonása helyett elővigyázatosságból helyesebb a tárgyalás felfüggesztését és elhalasztását kérni.

Ítélet: A kihágási tanács a másodfokú ítéletet — annak megállapítása mellett, hogy a m. kir. erdőhivatal vádindítványa kellő időben adatott be — büntetőrészében akként változtatja meg, hogy terhelt pénzbüntetését az erdőtörvény 100. §-án kívül a 103. §. alkalmazásával kettő (2) pengőre leszállítja, a pénzbüntetést helyettesítő elzárás időtartamát pedig egy (1) napban állapítja meg. Az ítélet egyéb rendelkezéseit indokainál fogva helyben hagyja. Megokolás: *Terhelt a vádbeli cselekményt 1929 június hó 30-án követte el. A cselekmény elkövetéséről a magánvádoló erdőbirtokosság még július hó folyamán, míg a m. kir. erdőhivatal 1930 február hó 1-én szerzett tudomást. A m. kir. erdőhivatal a magánvádoló erdőbirtokosság képviselőjében vádindítványát csak 1930. évi február hó 25-én, tehát a cselekmény elkövetésének a magánvádoló erdőbirtokosság tudomására jutásától számított három hónapon túl terjesztette elő. A kihágási tanács ennek dacára megállapítja, hogy a vádindítvány nem adatott be elkésletten, mert a m. kir. erdőhivatal vádindítványát az 1898. évi XX. t.-cikk 11. §-ának g) pontja alapján az állami kezelésben lévő erdő tulajdonosának képviselőjében ennek felhatalmazása nélkül is előterjesztheti, amiből következőleg a törvény által reájaruházott jogának gyakorlásában őt az erdőbirtokosság mulasztása nem korlátozhatja. Jelen esetben tehát a magánindítványi jog nemcsak az erdőtulajdonost, hanem a m. kir. erdőhivatalt is önállóan megillette s így vádindítványát a Btk. 112. §-ában megállapított határidőn belül előterjesztettnek kellett tekinteni. Az erdőtörvény stb. (268/1—931. B. M. kih.)*

Egyike a kihágási tanács fontosabb elvi döntéseinek. Gyakran fordul elő ugyanis, hogy a kihágásról a sértett erdőtulajdonos nyomban

tudomást szerez, a m. kir. erdőhivatal pedig elkésve kapja az értesítést.

A Rbsz. rendelkezései szerint a rendőri büntetőeljárásban sértett magát meghatalmazottal képviseltetheti, aki a meghatalmazás alapján sértett jogait gyakorolja, ha tehát sértett egyben magánvádló, vádat emelhet és a vádat képviseli (35. §). Külön meghatalmazásra nincsen szükség abban az esetben, ha sértett képviselőtében ennek erdőtisztje vesz részt az eljárásban (37. §).

Az állami kezelésben lévő erdőkben elkövetett kihágások eseteire utóbbi rendelkezések nem nyerhetnek alkalmazást, mert a kezelő erdőtiszt nem az erdőtulajdonos alkalmazottja, az 1898. évi XIX. t.-cikk 11. §-ának c) pontja azonban ugyanilyen jogosítványok mellett törvényes képviselőt biztosít a m. kir. erdőhivatalnak, egyben megvonja azonban a határt, ameddig ez a képviselőt kiterjed.

A törvény tehát még a Rbsz. életbeléptetése előtt a m. kir. erdőhivatalra ruházott jogosítványokkal kettős képviselőre adott felhatalmazást, a m. kir. erdőhivatal tehát törvényes hatáskörében önállóan járhat el s ebből következőleg a *vádemelésnél az erdőtulajdonos mulasztását is pótolhatja*, viszont a törvényes kereteken túlmenőleg az erdőtulajdonost csak szabályszerű meghatalmazás mellett képviselheti.

(Folytatjuk.)

Az új tölténygyutacsoló készülékről

Írta: Wächter Gyula erdőmérnök.

A társadalmi élet minden rétegében sok szó esik manapság a nehéz gazdasági viszonyokról és takarékoságról. Egyrészt mindenütt a fizetés-csökkentés, leépítés; másrészt pedig az igények szükségszerű redukálása folytán nagyon sok ember mond le egyik, vagy másik kedvenc szórakozásáról csak azért, hogy a mindennapi kenyeret biztosítsa övéi, vagy maga részére. Sajnos, ezen oknál fogva a vadászat terén is érezhető a hatás, mert a magas lőszerek miatt a vadászatról különösen a művelt tisztviselőosztály nagy része lemondott, sőt a vérbeli nimródok közül is sokan bizony nagy mértékben mérsékelni voltak kénytelenek eme kedvenc szenvedélyüket.

Miután minden korszak meghozza a maga találmányát és újítását, hogy a meglevő bajokat orvosolja, vagy legalább is enyhítse, így örömmel köszöntjük egy magyar nimródnak is új találmányát, a nevééről elnevezett „Stibinger-féle tölténygyutacsoló készülék“-et.

Az új tölténygyutacsoló készülékkel igen könnyen lehet kilőtt töltényhüvelyek elsütött gyutacsát kivenni és helyébe új gyutacsot szorítani. A találmány szerinti készülék az eddigi ily